

V novembri si spomíname na našich drahých zosnulých.

Mesto pred sviatkom všetkých svätých a pamiatkou zosnulých upratovalo aj na cintorínoch.

Opravy chodníkov a ciest sa realizujú počas celého roka. Vybrali sme niektoré z nich.
(str. 5)

Triedime každý rok viac plastov, ale podľa analýzy ich netriedime správne.
(str. 6)

O živote Ivana Dobrakova, Senčana a svetového matematika píše jeho dcéra.
(str. 16-17)

Bioremediácia alebo čistenie Slniečnych jazier. Foto: SCR

Začalo sa čistenie Slniečnych jazier

Správa cestovného ruchu Senec požiadať všetkých návštevníkov Slniečnych jazier, aby sa 20.-21. októbra nezdržovali vo vode ani na vodnej ploche. Prebiehala totiž 5. etapa tzv. bioremediácie Slniečnych jazier firmou SanAqua s.r.o. Ide o celoplošné biologické čistenie jazier s cieľom skvalitnenia vody a znovunaštartovania biologických procesov vo vode.

Použitý produkt Bioclean™ Lake/Pond Clarifier je výsledkom niekoľkoročného vývoja. Je zložený z nepatogénnych a geneticky nemodifikovaných mikroorganizmov, ktoré sú prírodného pôvodu, dokážu znížiť množstvo organického sedimentu na dne jazera a pomaly tečúcich kanálov, znižujú obsah dusíkových zlúčenín a fosforu vo vode, čo zabezpečuje ekologickú rovnováhu vo vodnom ekosystéme.

MO

Srdce na zber plastových uzáverov fliaš pomôže hendikepovaným plavcom

Pracovníci Útvaru verejnej zelene, údržby a čistenia mesta Senec osadili v parku na Mierovom námestí srdce, ktoré slúži na zber plastových uzáverov z fliaš. Do tohto srdca môžeme prispievať vrchnáčikmi, z ktorých budú vyrobené kompostéry.

Zberom vrchnáčikov podporíme nielen životné prostredie, ale aj postihnutých plavcov. Spracovateľská spoločnosť za každú odovzdanú tonu plastových uzáverov poskytne finančný príspevok Centru hendikepovaných plavcov.

Srdce nie je podporou nákupu plastových fliaš. Iba motivuje tých, ktorí si fľaše kúpili, aby vytriedili uzávery.

VCS

Srdce na vrchnáčiky má úspech, Senčania ho za týždeň dokázali takto naplniť. Foto: MO

Novinky v areáli Slniečnych jazier

Nové drevené prezliarkarne. Foto: SCR

Cyklokoše. Foto: SCR

Správe cestovného ruchu Senec (SCR) sa tento rok podarilo na Slniečné jazera pripraviť mnoho novinek. V areáli pribudlo 6 nových drevených prezliarkarní, 6 cyklokošov, stojany na bicykle a aj servisný cyklobox. Aj takýmito novinkami sa usilujeme modernizovať a zlepšovať vybavenie areálu, a tak spríjemniť pobyt turistom ale aj domácim návštevníkom.

Po skončení letnej turistickej sezóny boli spustené práce v južnej zóne a to revitalizáciou zanedbanej časti južnej pláže. Na tejto 150m dlhej časti pláže bol vyrovaný terén, upravená brehová línia, opravený polievací systém a vysiaty trávnik. Ostáva už len počkať, pokiaľ vyrastie tráva a na jar sa vysadí zeleň. Aj touto cestou chceme požiadať návštevníkov areálu, aby sa zatiaľ vyhli tejto časti pláže.

Novinkami ešte nekončíme a môžeme prezradiť, že tento rok na Slniečných jazeroch pribudne workoutové ihrisko a nové prvky aj na detské ihrisko v severnej zóne. SCR sa tieto novinky podarilo zrealizovať v spolupráci s Bratislavským samosprávnym krajom, Bratislava Region Tourism a Oblastnou organizáciou cestovného ruchu Región Senec. Touto cestou by sme sa taktiež chceli poďakovať firme ARBOR - okrasné a ovocné škôlky, s.r.o. za sponzorský dar pre Slniečné jazera v podobe osiva. Veríme, že aj tieto novinky vám spríjemnia pobyt na Slniečných jazeroch.

Ing. Gabriel Földes

Revitalizácia zanedbanej časti južnej pláže - kým vyrastie zasiať tráva, vyhňte sa jej, prosím. Foto: SCR

Fontána je pripravená na budúcu sezónu

Voda vo fontáne pred budovou mestského úradu bola od začiatku augusta zafarbená na hnedo a preto mesto čelilo kritike na viacerých fórach.

Fontána má takmer 15 rokov. Vodu k vodotryskom privádzajú štyri čerpadlá a pred pár rokmi boli namontované do systému aj dávkovače chemických prísad, ktoré zabezpečujú pravidelný prísun látok na čistenie vody. Žiaľ, jedno čerpadlo sa pokazilo a na jeho dovoz z Talianska bolo

treba čakať niekoľko týždňov v dôsledku globálnych problémov v logistike. Napokon došlo k výmene dvoch čerpadiel a bol prečistený aj potrubný systém.

9. októbra bola fontána vyčistená a v nedeľu pracovníci špecializovanej firmy zaimpregnovali všetky jej kamenné plochy. Počas budúcej sezóny už budeme mať vo fontáne na Mierovom námestí čistú, priehľadnú vodu.

VCs

Hľadáme vianočný stromček pre Senec

Ak máte v Senci alebo okolí veľký ihličnatý strom, ktorý plánujete vyrezať, informujte nás o tom. Hľadáme vianočný stromček pre mesto Senec, ktorý by mal byť vysoký a podľa možnosti hustý a pekný. Vždy vyberáme strom určený na výrub, ktorý je prístupný

mechanizmom a jeho preprava nespôsobuje bezpečnostné riziko. Zaujímame sa aj o stromy, ktoré sú plánované na výrub aj v ďalších rokoch. Napíšte nám na kolozsvariovav@sencan.sk

MO

Z činnosti Mestskej polície

- Telefonický oznam, že na Fándlyho pred veterinou leží muž. Hliadka MsP na mieste našla staršieho pána, ktorý nereagoval na výzvy ani fyzický kontakt. Na miesto privolali RZP, ktorá ho prevezla do NsP Ružinov. Totožnosť osoby sa nepodarilo zistiť.
- Telefonický oznam od pani, že sa už hodinu pokúša zodvihnúť zo zeme svojho 90-ročného muža a nedarí sa jej, nakoľko aj ona má 81 rokov a potrebovala by pomôcť. Hliadka MsP za asistencie manželky muža zodvihla. Lekárske ošetrenie obaja odmietli.
- Telefonický oznam, že na Košickej podozrivý kradnú súčiastky z áut. Na miesto bola vyslaná hliadka MsP, ktorá zadržala M. L. z Nového Mesta nad Váhom. S ďalšími dvoma osobami odpíliť a odcudzil katalyzátor z osobného motorového vozidla. Ostatným dvom osobám sa podarilo utiecť ešte pred príchodom hliadky na miesto. Zadržaný bol predvedený na MsP Senec k ďalším úkonom.
- Telefonický oznam od pána, že sa nachádza na Lichnerovej a potrebuje hliadku. Išlo o B. K. zo Zlatých Moraviec, ktorý uviedol, že pred dvomi dňami ho pustili z psychiatrie a je mu zle. Podľa jeho vyjadrenia si už zavolať záchranku a do jej príchodu potrebuje hliadku, nakoľko pravdepodobne bude agresívny. Následne však hliadka zistila, že menovaný si už záchranku stihol aj odvolať. Nejavil známky agresivity, bol len pod vplyvom alkoholických nápojov. Uviedol, že pôjde vlakom domov.
- Telefonický oznam od pani H., že 90-ročný manžel večer vošiel do vane a ani ráno z nej nevie vyjsť von. Ona ho nedokáže zdvihnúť. Hliadka MsP oznam preverila a manžela vybrala z vane. Osoba bola nezranená a nežiadala lekárske ošetrenie. Prípado bol oznámený na útvar sociálnych služieb mesta Senec.
- Telefonický oznam od pani S., že má pod posteľou nejakého živočích a nevie, čo to je. Má päť detí a bojí sa ísť spať. Vyslaná hliadka MsP na mieste zistila, že ide o malú lasičku, ktorá sa veľmi rýchlo pohybovala a nedala sa chytiť.
- Hliadka MsP sa presunula na Gulášku k bezdomovcom za účelom asistencie pre hliadku OO PZ Senec, odkiaľ oznámili, že sa bezdomovci pobili a dopíchali sa nožmi. M. J., ktorý bol pod vplyvom alkoholu, žiarlil na R. F., fyzicky napadol dvoch bezdomovcov a R. F. a začal rozbíjať všetko okolo seba. Jeden z bezdomovcov ho následne nožom pichol do chrbta. Na miesto boli privolané aj vozidlá RZP. Na ošetrenie do nemocnice boli prevezené tri osoby a to M. J., R. F. a jeden z bezdomovcov. Vec v riešení OO PZ.
- **Ďakujeme za spoluprácu pozorným občanom.**

Mestská polícia

Z kalendára primátora mesta Senec Dušana Badinského za október

- Pracovné stretnutie na Enviromentálnom fonde k Čističke odpadových vôd v Senci
- Stretnutie so zástupcami Rady rodičov z MŠ A. M. Szencziho
- Pracovné stretnutie k návrhu parkovacej politiky v našom meste so zástupcami mestskej polície, okresného dopravného inšpektorátu, projektantom a zamestnancami mesta
- Individuálne stretnutia s vedúcimi zamestnancami
- Individuálne stretnutia s občanmi mesta Senec
- Mestská rada v Senci
- Pracovné stretnutie so zástupcami Slovenskej sporiteľne z dôvodu zmeny bankových účtov mesta Senec
- Spoločné stretnutie s vedúcimi Klubu dôchodcov, Jednoty dôchodcov a Slovenského zväzu telesne postihnutých
- Mestské zastupiteľstvo v Senci
- Vyhodnotenie a ocenenie žiakov základných škôl vo výtvarnej súťaži k téme Európskeho týždňa mobility
- Pracovné stretnutie na Ministerstve školstva s generálnou riaditeľkou legislatívno-právnej sekcie
- Pracovné stretnutie s majiteľom SBS strážiacej Slnečné jazerá počas letnej turistickej sezóny
- Pracovné stretnutie so zástupcami NDS a BSK k plánovanej cyklotrase Senec Pezinok
- Pracovné stretnutie s komunitnou pracovníčkou z TENENETU o možnosti užšej spolupráce
- Pracovné stretnutie s víťazom architektonickej štúdie novej Polikliniky
- Stretnutie s pedagógmi zo ZŠ Kysucká
- Pracovné stretnutie so zástupcami Okresného riaditeľstva policajného zboru v Senci o bezpečnosti v meste
- Stretnutie so zástupcami družobného mesta Parndorf
- Snem Regiónu RVC
- Stretnutie so zástupcom Asociácie Slovenských alergických a astmatických pacientov o možnosti zapojenia sa do spoločného pilotného projektu
- Účasť na Rade ZŠ Mlynská
- Stretnutie spoločného školského úradu so zástupcami Metodicko-pedagogického centra Bratislava v MsKS
- Slávnostné otvorenie Technickej škôlky v MŠ Slnečné jazerá
- Mestské zastupiteľstvo v Senci
- Účasť na vysadení lipy na ZŠ Tajovského na znak pamiatky na obeť COVID-19
- Predstavenstvo VEOLIA
- Pracovné stretnutie vedenia mesta k rozpočtu na rok 2022

Dagmara Mičková

Na jar Senec rozkvitne cibuľovinami

Jesenné slnečné počasie prišlo výsadbe cibuliek tulipánov, narcisov a krókusov mechanizovaným spôsobom priamo do trávnik. Cibuľoviny pochádzajúce z Holandska skrášlia kruhový objazd a niektoré

príhlé trávnaté plochy neďaleko Billy. Ručne sa dosádzali pri nápise #SENEC alebo v skalke pred Mestským úradom či v záhonoch na Lichnerovej ulici.

MO

Mechanizovaný spôsob sadenia cibuľovín priamo do trávnik na kruhovom objazde. Foto: VK

Charita Senec zabezpečuje aj sociálny taxík

Už dlhšie sa sociálne znevýhodneným venuje aj Charita Senec. Každý rok sa spolu s dobrovoľníkmi zapája do Tesco zbierky, počas ktorej môžu kupujúci venovať potraviny a drogeriu tým, ktorí majú krátkodobu alebo aj dlhodobu problém zabezpečiť si tieto základné veci sami. Tento rok opäť oslovuje ľudí, ktorí by mohli pomôcť pri zbierke kedykoľvek v dňoch 25.-27.11. v seneckom Tescu. Minulý rok boli úžasnou pomocou najmä naši skauti.

Okrem toho sa Charita Senec aktuálne venuje napríklad aj službe tzv. sociálneho taxíka. Ak sociálne slabší potrebuje zaviezť k lekárovi, do lekárne, na nákup a podobne, môže kontaktovať Charitu Senec cez facebookový profil Charita Senec alebo www.charitasenec.sk. Pomoc a informácie vie poskytnúť aj sociálny útvar mesta Senec.

Charita Senec

Za budovou domu smútku na Farskom námestí bola vytvorená spevnená plocha, ktorá neskôr bude vydláždená recyklovanou dlažbou získanou z plôch popri Bratislavskej ulici. Foto: VCs

Oprava, rekonštrukcia, výstavba mestských chodníkov

Údržba verejného priestranstva mesta je nikdy nekončiaci proces, ktorý nesmeruje len k zachovaniu určitého štandardu, ale jej cieľom je neustále vylepšovať

estetickú a funkčnú úroveň verejných priestorov a tým aj kvalitu života obyvateľov mesta. Útvar výstavby a životného prostredia mesta Senec realizuje počas

celého roka desiatky projektov. Na obrázkoch vám prinášame výber z tých nedávno realizovaných.

VCs

Mesto opravilo plochu vstupného priestoru na cintorín, pri budove bývalej márnice na Bratislavskej ulici. Foto: VCs

Plocha na konci Jesenského ulice pri predajni potravín sa tiež dočkala vyasfaltovania, pričom boli opravené aj vpuste dažďovej kanalizácie. Foto: VCs

Na Boldockej ulici pribudol úsek chodníka. Čoskoro sa napojí k autobusovej zastávke pred vchodom na cintorín. Foto: VCs

ZŠ Szencziho sa minulý rok dočkala ukončenia celkovej rekonštrukcie. Schody k hlavnému vchodu museli počkať na injektážnu technológiu, ktorou sa nadvihli a stabilizovali schody s minimálnym zásahom do konštrukcie. V poslednej fáze budú opravené trhliny v betóne metódou, ktorá zabezpečí vysokú pevnosť, trvanlivosť a estetickú kvalitu schodov. Foto: VCs

Medziročné porovnanie triedenia odpadu v meste Senec za mesiac september

Papier a lepenka

2020 – 33,78t

2021 – 53,43t

Plasty

2020 – 29,39t

2021 – 84,96t

Sklo

2020 – 22,44t

2021 – 27,96t

Bioodpad - hnedé zberné nádoby

2020 – 117,73t

2021 – 109,06t

Zmesový komunálny odpad

2020 – 525,86t

2021 – 404,14t

Kuchynský odpad

2021 - 54,73t

Jedlé oleje a tuky

2021 – 915l

Ako môžeme v Senci triediť batérie?

Je nutné si uvedomiť, že už pri nákupe batérií máme rozmýšľať nad dvoma vecami. V prvom rade nad šetrením financií a v druhom rade, že každej batérii raz skončí životnosť a nastane otázka, ako s ňou máme ďalej naložiť. Preto odporúčame vždy zvážiť nákup dobíjajúcich verzií batérie, ktorých obstarávací cena je síce jednorazovo vyššia, ale v prepočte na počet vyžití je výhodnejšia oproti jednorazovým batériám. Aj takto vieme znížiť tvorbu odpadu.

Kam sa dávajú použité batérie?

V prípade opotrebovaných batérií majú pôvodcovia možnosť odovzdať vyradené batérie priamo v predajniach so spotrebnou elektronikou, prípadne na zberných miestach v obchodných reťazcoch alebo na našich zberných dvoroch.

Patria tam napríklad aj nabíjateľné veľké baterky z elektrospotrebičov (napríklad z robotického vysávača)?

Tie môžu obyvatelia mesta radšej odovzdať na našich na zberných dvoroch, kde im ich bez problémov preberieme a následne zabezpečíme ich ekologické zhodnotenie.

Je nejaký typ batérií, s ktorými sa má robiť niečo iné (napr. batérie z elektrokolobežky)?

Batérie z kolobežiek, ktoré môžu byť lítiové alebo olovené, môžu Senčania bezplatne odovzdať na zberných dvoroch alebo ako spätný zber v predajni, kde ich kúpili.

Aká je história batérií?

Batérie sú staré cez 200 rokov a ich história siaha do roku 1800 k talianskemu fyzikovi Voltovi. Dobíjacia verzia batérií sa objavila o 59 rokov neskôr vďaka francúzovi Gastonovi Platnému, ale jej prvá predajná verzia bola uvedená na trh až v 90. rokoch.

Čo by nás malo motivovať, aby sme batérie dôsledne triedili?

Jedna batéria svojim obsahom škodlivých látok dokáže znečistiť až 60.000 litrov vody. Batérie obsahujú množstvo látok škodlivých pre životné prostredie aj zdravie, medzi ne patria kadmium, ortuť, olovo aj organické a chemické prvky

obsiahnuté v elektrolyte. Z tohoto dôvodu je nutné ich odovzdať do spätného odberu, vďaka čomu budú batérie zrecyklované. Každopádne po skončení ich životnosti patria všetky batérie do zberu a nie do zmesového komunálneho odpadu alebo voľne do prírody.

Podľa analýzy triedenia plastov síce objemovo ideme hore, ale ich kvalita klesá

Po analýze triedenia plastov v roku 2020 sa ďalšia konala aj tento rok. Výsledky už poznáme a nemáme byť na čo hrdí.

Maximálne určená prípustná miera znečistenia (čiže všetkého, čo do plastov nepatrí) je na rok 2021 stanovená na úroveň do 35% vrátane. Vo vzorke z bytových domov sa našlo, žiaľ, až 42,02% znečistenia. V praxi to znamená, že odpad je zle vytriedený a zodpovedá zaň mesto - čiže mesto ho musí zaplatiť. Takýto plastový odpad je teda úplne zbytočne vytriedený. Oproti analýze z roku 2020 sa bytovky zhoršili o 7,36%.

Čo konkrétne musíme zlepšiť? Značná časť obalov nebola minimalizovaná - napríklad fľaše neboli stlačené. Ale najmä sa v kontajneri nachádzal komunálny odpad často v čiernych vreciach, ktorý vôbec nepatrí do kontajnerov na plasty. Obaly tiež treba vyčistiť od zvyškov jedál, aspoň opláchnuť.

V rodinných domoch je to s triedením plastov lepšie. Nečistoty (čiže to, čo do plastov nepatrí) boli zastúpené „len“ v 17,91%. Takýto odpad mesto nemusí zaplatiť, je definovaný ako vytriedený, čiže náklady znáša organizácia zodpovednosti výrobcov, ale aj tak je to o 7,63% horší výsledok ako v roku 2020.

Medzi najčastejšie nedostatky opäť patrí to, že zabúdame minimalizovať plasty - všetko treba stlačiť, aby sa zmenšil objem, ale tiež znečistené obaly a komunálny odpad.

Pri každomesačných porovnaníach sa vždy tešíme, keď vidíme nárast množstva vytriedených odpadov a pokles zmesového komunálneho odpadu. Musíme však dbať aj o to, aby sme triedili kvalitne. Dosiahnuť množstvo nečistôt menšie ako 35% predsa nemôže byť až také náročné. Triedime pre našu planétu, ale aj pre šetrenie financií - tých, ktoré spravuje mesto, ale aj tých, ktoré by sme chceli vidieť radšej v našich peňaženkách.

Ivica Gajdošová, referent odpadového hospodárstva
a Martina Ostatníková

Nájdite si s nami prácu

Personálna agentúra MPL Group, s.r.o.

VOENÉ PRACOVNÉ MIESTA

Kde: Senec
 Pozície: skladník – manipulant, vodič VZV, vodič NzV, retrakár
 Plat: od 4,50€ netto – 8,50€ netto
 Druh PP: živnosť, hlavný pracovný pomer, dohoda, brigáda
 Zmeny: podľa pracovného zaradenia (7,5h, 8h, 12h)
 Kontakt: 0904 472 406, 0919 386 330
 E-mail: plevka@mplgroup.sk, bago@mplgroup.sk

09-01

Kvetinový svet je tu pre Vás
 Senec, Krátka ul. za Úradom práce,
 mob. 0910279197, samuel.martisovic@gmail.com

V našej ponuke nájdete všetko po čom Vám srdce píše!
 -jesenné i vianočné dekorácie, -machové obrazy podľa Vašich námetov, -darčeky pre Vašich najbližších a priateľov, -maľované obrazy, -stabilizované kvetinové dekorácie, -ikebany k pamiatke zosnulých, -smútočné vence.
 To všetko podľa Vašich predstáv, i na objednávku, Vám dodáme v čas.

09-02

COEUR DE LION

KUBI Time Krátka 4, Senec

09-03

Chráňme spoločne prírodu na Slovensku. Aj vaša pomoc sa počíta

Vedeli ste, že aj na Slovensku môžeme využívať elektrinu z obnoviteľných zdrojov, ako sú slnko, voda, vietor alebo biomasa? Dokonca môžeme podporiť zelené elektrárne priamo zo Slovenska. Ak ste zvedaví, ako sa to dá, čítajte ďalej.

ZSE podporuje zelené elektrárne

Aj u nás každoročne pribúdajú nové zelené elektrárne. Produkt Zelená elektrina od ZSE je založený na podpore elektrární, ktoré vyrábajú elektrinu z obnoviteľných zdrojov. Podpora sa realizuje formou záruk pôvodu elektriny, ktoré tieto elektrárne vystavia.

„Naša spoločnosť nakúpi záruky pôvodu elektriny od výrobcov zelenej elektriny a priradí ich k zákazníkovej domácnosti na základe jeho spotreby. V praxi to znamená, že ak je ročná spotreba domácnosti napríklad 3,5 MWh, táto spotreba je krytá elektrinou vyrobenou z obnoviteľných zdrojov, ktorá bola priradená konkrétnej domácnosti,“ vysvetľuje Miroslav Bišťuť, odborník na Zelené riešenia v ZSE.

Zároveň dopĺňa, že ZSE pre svojich zákazníkov zakúpila v roku 2020 záruky pôvodu obnoviteľnej energie od viac ako 900 malých aj veľkých vodných elektrární zo Slovenska a od viac ako 760 malých fotovoltaických elektrární po celom Slovensku.

V čom je Zelená elektrina iná

Zelená elektrina na rozdiel od klasickej, ktorá fyzicky „priteká“ do našej domácnosti, pochádza 100 % z obno-

viteľných zdrojov. Vďaka Zelenej elektrine tak môžeme aktívne pomáhať chrániť životné prostredie a prispievať na rozvoj zelených elektrární na Slovensku, ale aj v zahraničí. Energetický mix klasickej elektriny tvorí najmä energia z jadra a fosílnych palív (uhlie a zemný plyn). Možno si povieme, že jadrová elektrina je predsa nízkouhlíková a výrazným spôsobom sa podieľa na stabilizácii dodávok elektriny, avšak na druhej strane má veľmi negatívne dôsledky na životné prostredie v podobe likvidácie jadrového odpadu a likvidácie jadrových elektrární po skončení ich životnosti. Preto je namieste otázka, či môže byť jadrová energetika dlhodobou udržateľnou.

Už 70 000 zákazníkov ZSE prispieva k ochrane prírody

Zelenú elektrinu už využíva viac ako 70 000 zákazníkov z radov domácností. Týchto 70 000 zákazníkov ročne ušetrí 20 899 ton uhlia, 6 656 068 m³ zemného plynu a zabráni vzniku až 33 928 ton CO₂ zo spáleného uhlia a plynu. Čím viac zákazníkov sa rozhodne aktívne podporovať zelené elektrárne, tým viac ich bude pribúdať, ich výrobné procesy sa budú zefektívňovať a to sa odrazí aj na postupnom znižovaní cien elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov.

Zelená elektrina zo Slovenska

Najľahší spôsob, ako mať zelenší domov

Michal Sabo
ekoaktivista, greenfluencer

www.zse.sk/zelena-elektrina

09-04

Štart dievčat na antuke ZŠ Tajovského. Foto: Ján Rohár

Beh na počesť oslobodenia Senca

V Senci sa aj tento rok napriek nepriaznivej pandemickej situácii konal tradičný beh pri príležitosti oslobodenia mesta Senec. Organizátori ho z dôvodu uzavretia škôl presunuli na september. Súťaže sa zúčastnili 4 družstvá Základnej školy Jozefa Gregora Tajovského, dve dievčenské a dve chlapčenské ôsmej a deviatej triedy. Prítomným žiakom sa pred samotným behom prihovoril predseda ZO SZPB Senec

Zdenko Marton, ktorý zdôraznil význam pripomínania si výročia oslobodenia mesta aj takýmito športovými aktivitami a súťažami. Po úspešnom absolvovaní behu dostal každý účastník od výboru ZO chutnú odmenu a prví traja výhercovia z každého družstva aj diplom a medailu. Veríme, že budúci rok sa opäť ako v minulosti budú môcť zapojiť aj ďalšie školy v rámci mesta.

Ján Rohár

smile MOM

SPOLU TO ZVLÁDNEME

**COVID-19 TESTOVANIE
MOM BOLDOCKÁ LIDL**

PONDELOK – NEDEĽA

7:30 – 12:00

PRESTÁVKA

13:00 – 16:30

CENA AG TESTU: **13€**
CENA TESTU PRI OBJEDNANÍ
CEZ BOOKIO: **8.99€**

PCR TEST ŠTANDARD: **59€**
PCR TEST EXPRESS: **69€**

VÝSLEDOK V TEN ISTÝ DEŇ
VÝSLEDOK CEZ SMS, EMAIL
GREENPASS QR KÓD

09-05

Posledné dielo W. A. Mozarta znelo v Kostole sv. Mikuláša nádherne. Foto: MO

Mozartovo Requiem v Kostole sv. Mikuláša

Víkend uprostred októbra priniesol do Senca trochu kultúry v tomto (kultúre) neprajnom čase. Festival duchovnej hudby predstavil publiku pútavý výber skladieb, ktorý si prichystali žiaci a pedagógovia ZUŠ Senec a neobvyklý, ale zaujímavý repertoár organistu Richarda Vörösa.

Festival sa zavŕšil uvedením Mozartovho Requiem, v takmer originálnej podobe.

O krásny umelecký zážitok sa postarali úžasní sólisti Zuzka Weiserova, Jarka Balážová, Juraj Kuchar a Peter Mikuláš, dirigent Ewald Danel, organista Peter Loydl, spevácky zbor Adoremus, Slovak chamber orchestra - Slovenský komorný orchester.

Vďaka za pomoc pri organizácii patrí aj Slovenskej filharmónii - Slovak Philharmonic a Jozefovi Vrabelovi. Ďakujeme Penziónu SENEC za občerstvenie pre umelcov, mestu Senec a Hudobnému fondu za finančnú podporu, a všetkým partnerom: SOPKA, Senčan, Kamdomesta, Citylife.sk, TV Lux.

organizátori

GOLDIE®
KLENOTY

Bratislava, Laurinská 15
Senec, Lichnerova 35

www.goldie.sk
www.goldiediamonds.sk

09-06

AB
manikúra-pedikúra

Škovránčia 3, Senec
+421 917 999 187
www.manikurasenec.sk
www.pedikurasenec.sk

09-07

Informácie k inzercii

Cena riadkovej inzercie: 40 centov / slovo

Spoločenská rubrika: 17 centov / slovo

Cena plošnej inzercie je zverejnená na www.sencan.sk

Zľavy pri opakovaní 3 - 5-krát 8%, 6 - 9-krát 12%, 10 - 12-krát 15%

Mestské zastupiteľstvo v Senci schválilo zľavu 25% na inzerciu z dôvodu pandémie, ktorá platí do 31.12.2021.

Viac na www.sencan.skKontakt: sencan@senec.sk – Uzávierka 20.11.2021

Hľadáte darček pre priateľov alebo obchodných partnerov?

Lavin

Poradíme, navrhne a zabezpečíme víno pre každú príležitosť.

10 rokov skúseností a výber vín z 30 vinárstiev zaručí spokojnosť Vám aj obdarovanému.

Zastavte sa u nás.

Vinotéka Lavin, Bernoláková 9, Senec – FB: [LavinSenec](https://www.facebook.com/LavinSenec) – tel.: 0944 076 476 – lavin.sk

09-08

Gymnazisti na environmentálnej exkurzii

Druhý septembrový utorok bol pre žiakov kvinty seneckého gymnázia vítaným osviežením v každodennej rutine. Prežili sme krásny deň plný zážitkov zásluhou našej spolužiačky Barbory Čintalanovej, ktorá v celoslovenskej fotografickej súťaži programu Enviróza obsadila prvé miesto a vyhrala tak pre svoju triedu environmentálnu exkurziu.

Barbora na svojej fotografii elegantne zachytila kontrast medzi jemnosťou prírody a dôsledkom bezohľadnosti človeka. Aj samotná exkurzia v sebe niesla posolstvo a poukazovala na aktuálne problémy životného prostredia, a tak vrhala tieň reality na inak bezstarostné chvíle slnečného dňa.

V to ráno sme už všetci s nadšením očakávali príchod autobusu. Každého potešilo, keď sme dostali balíčky s desiatou, ktoré spolu s väčšinou zásob zmizli nevýdanou rýchlosťou už počas cesty do našej prvej destinácie, pevnosti v Komárne. Napriek tomu, že regionálna história väčšinou nepatrí medzi priority mládeže, pán sprievodca si nás rýchlo získal vtipným a priateľským prístupom, pričom výklad obohatil trefnými poznámkami a kuriozitami, a tak nám priblížil dramatickú minulosť majestátnych múrov pevnosti. Súčasťou prehliadky bolo aj bludisko, kde si návštevníci môžu otestovať svoje orientačné

Kvinta Gymnázia Antona Bernoláka v Senci. Foto: Mária Morvayová

schopnosti v úplnej tme a asi ani nemusím dodávať, že táto atrakcia medzi študentmi spôsobila hotovú senzáciu. Keď sme nasali autentickú atmosféru toho v čase strateného miesta, presunuli sme sa na slávnostný obed spojený s ocenením našej výherkyne a príhovorom organizátorov.

Čakala nás ešte posledná zastávka, stredisko environmentálnej výchovy Dropie. Prechádzkou po rozkvitnutom náučnom chodníku nám pani sprievodkyňa priblížila život a minulosť miestneho ekosystému

a ukázala pôvab a krásu ohľaduplného spoluzitia človeka a prírody. Spoločne sme si zasúťažili v hľadaní pokladu a lúštením hádaniek spoznali rozmanitý areál. Možnosť naučiť sa niečo nové interaktívnu a zábavnou formou dodala výletu nový rozmer.

Ďakujeme Barbore, že vďaka jej environmentálnemu citeniu sme si mohli príjemne a nenásilne pripomenúť dôležitosť a vážnosť problematiky ekológie.

Nikola Furdová, kvinta

Vítaná fotografia celoslovenskej fotografickej súťaže programu Enviróza. Foto: Barbora Čintalanová

Pasovanie prvákov za čiaikov školy bolo významnou udalosťou pre deti. Foto: ZŠ Mlynská

Stať sa prvákom je veľká vec

5. október 2021 bol pre prváčikov na Základnej škole Mlynská veľmi významným dňom. Boli pasovaní za skutočných žiakov našej školy a prijatí do cechu školského. Úlohou prvákov bolo ukázať, čo sa za krátky čas v školských laviciach naučili. Presvedčili nás, že sa vedú popasovať s písmenkami, vedú krásne recitovať a spievať. Pred samotnou pasovačkou museli zložiť sľub, v ktorom sa zaviazali, že sa budú správať tak, ako sa na správneho školáka patrí. Postupne predstúpili pred princeznú, kde boli pasovaní červenou ceruzkou a dekorovaní pani zástupkyňou

PaedDr. Beatou Masarovičovou. Aby na tento deň naši prváčikovia nezabudli, dostali pamätný list a svoj sľub potvrdili obkreslením rúčky na triedne tablo. Deti odchádzali s hrdosťou i s peknými spomienkami na vydarené podujatie.

Túto krásnu akciu pripravili triedne pani učiteľky Mgr. Denisa Nemcová, Mgr. Eva Macáková a Mgr. Alena Čonka Lukáčová. Za pomoc ďakujeme všetkým, ktorí pomohli pri organizovaní tohto podujatia, najmä však našim deviatakom, ktorí svoje úlohy zvládli na výbornú.

ZŠ Mlynská

Mimoriadny úspech žiaka ZŠ Mlynská

Náš žiak 2.A triedy Tomáš Magát sa zúčastnil 22. júla 2021 výstavy detského kreatívneho umenia v múzeu v Šanghaji. Výstava bola otvorená za účasti predstaviteľov mesta Šanghaj, výtvarných asociácií a predstaviteľov z radov nášho diplomatického zboru. Prepravu a inštaláciu obrazov piatich slovenských žiakov ZŠ zabezpečil generálny konzulát.

Medzinárodná porota ocenila najkreatívnejších účastníkov. Téma - objavuj farby krajín iniciatívy „Jeden pás, jedna cesta“ bola atraktívna pre všetkých 22 krajín z celého sveta. Slovensko v medzinárodnej konkurencii získalo dve prestížne a dve mimoriadne ocenenia. Mimoriadne ocenenie získal práve Tomáško Magát zo ZŠ Mlynská Senec za dielo „Clean nature after rain“. Srdečne blahozeláme a ďakujeme Tomášovi za reprezentáciu Slovenska a našej školy vo svete.

PhDr. Dominika Marčanová, ZŠ Senec Mlynská

Vzácná návšteva v Hasičskom múzeu

Na pozvanie veliteľa Dobrovoľného hasičského zboru v Senci Jozefa Bordáča zavítal do Hasičského múzea na Krátkej ulici generálporučík Ing. Drahoslav Ryba, bývalý generálny riaditeľ Hasičského a záchranného zboru Českej republiky, v súčasnosti styčný dôstojník Hasičského a záchranného zboru Slovenska na veľvyslanectve Českej republiky v Bratislave.

Jeho úlohou je podieľať sa na koordinácii spoločných zásahov českého a slovenského hasičského zboru, ktoré sú takmer na dennom poriadku, hlavne pozdĺž štátnej hranice.

Jozef Bordáč odovzdal pozvanie Drahoslavovi Rybovi na stretnutí v obci Jámy (ČR) na súťaži historickej hasičskej techniky, kde náš dobrovoľný hasičský zbor súťažil s Barborkou, seneckou historickou ručnou hasičskou striekačkou.

Expozíciu Hasičského múzea predstavil muzeológ János Hushegyi. Drahoslavovi Rybovi sa páčila rekonštruovaná budova Hasičského múzea, aj samotná expozičia. Vyjadril nádej, že rekonštrukcia budovy bude pokračovať a hasičská expozičia sa rozrastie.

VCs

Generálporučíkovi hovorí o histórii boldockej hasičskej striekačky Ján Hushegyi. Foto: VCs

Pohľadnicami sa dostane aj do najvzdialenejších kútov sveta

Filokartia je zberateľské hobby, ktorého predmetom je štúdium a zbieranie pohľadníc. Skúma aj históriu pohľadníc, ich tvorbu a výrobu.

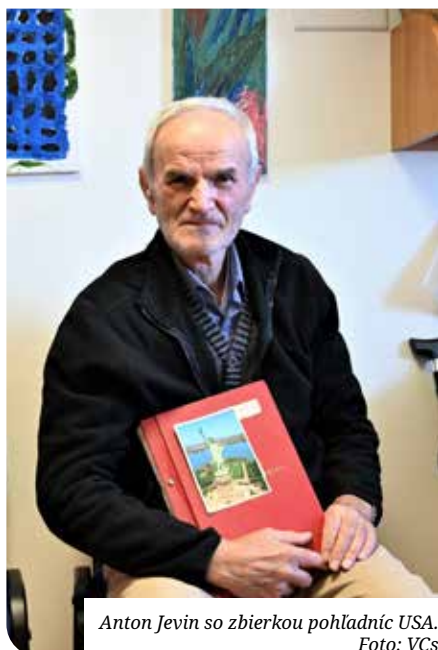
Zberateľskej vášni prepadol aj diplomovaný technik Anton Jevin už pred niekoľkými desaťročiami. Členom klubu CFC, čiže celosvetového klubu zberateľov je od roku

1969. Zbieral aj mince a známky, ale najviac mu učarili pohľadnice, ktorých má v albumoch na tisíce. Ako každý poriadny filokartista, má pohľadnice tematicky zoradené.

Hodnotné sú pohľadnice, ktoré zachytávajú pamiatky, budovy či ulice, ktoré už neexistujú. Vtedy sa stávajú jedinečným historickým prameňom. Pán Jevin sa zameriava hlavne na Spojené štáty a Taliansko. Na tieto krajiny má rodinné aj priateľské väzby. V našej redakcii sa zastavil s dvoma albumami, ktoré obsahovali pekné a zaujímavé pohľadnice práve z týchto krajín.

Svojím spôsobom prispieva aj k propagácii nášho mesta. Pravidelne sa zastavuje v informačnej kancelárii SCR Senec, aby získal nové pohľadnice s motívom Senca a Slnecných jazier. Tie potom rozosiela do sveta. Na oplátku dostáva pohľadnice z iných krajov a krajín, ale boli aj takí, ktorí sa prišli osobne presvedčiť o kráse nášho mesta.

VCs

Anton Jevin so zbierkou pohľadníc USA. Foto: VCs

Výtlačok organizácie CFC. Foto: VCs

SENEC Mesto Senec Mestské kultúrne stredisko Senec

fotografická súťaž
SENEC
OBJEKTÍVOM
MOBILU

Téma:
Mesto Senec a život v ňom

Fotí sa len mobilným telefónom

Čas na fotenie, prihlásenie a uzávierka:
10.11.2021

3 vekové skupiny
Súťažiaci do 16 rokov,
od 16 do 26 rokov a nad 26 rokov

V prípade otázok osobne
v oddelení Labyrinth v MsKS,
telefonicky 0903405154, 0911280603
alebo e-mailom na labyrinth@senec.sk

Senec objektívom mobilu

Mesto Senec v spolupráci s Mestským kultúrnym strediskom v Senci organizuje fotografickú súťaž „SENEC OBJEKTÍVOM MOBILU“.

Témou súťaže je mesto Senec a život v ňom. Fotí sa len mobilným telefónom a do súťaže budú zaradené len fotografie odfotené v tomto meste. Organizátor si vyhradzuje právo zo súťaže vyradiť fotografie, ktoré nespĺňajú základné technické, umelecké, morálne a etické predpoklady alebo nesúvisia so zadanou témou. Súťaže sa nemôžu zúčastniť zamestnanci organizátora.

Súťaže sa môže zúčastniť každá fyzická osoba. Osoba mladšia ako 15 rokov len v prípade, že bude pri podpise prihlášky zastúpená jej zákonným zástupcom (rodičom). Súťažiaci sa súťaže zúčastní tak, že spolu s podpísanou prihláškou odovzdá maximálne 5 fotografií a to v elektronickej forme na nosičoch CD/DVD/USB a súčasne aj v tlačenej forme zamestnancom kultúrneho zariadenia GALÉRIE LABYRINT v MsKS Senec, Nám 1. Mája č. 2, 2. poschodie. Svoju podporu nám ponúkla Mgr. Art. Zuzana Oros. V jej grafickom štúdiu OR-FLEX v Senci je možnosť tlačenia fotografií pre všetkých za zvýhodnenú cenu.

Uzávierka a prihlásenie sa do súťaže končí dňom 10. novembra 2021.

Súťaží sa v 3 vekových skupinách. Súťažiaci do 16 rokov, od 16 do 26 rokov a nad 26 rokov. Budú udelené tri ocenenia:

- Cena poroty - porotcov zabezpečí Mestské kultúrne stredisko v Senci,
- Cena primátora mesta Senec - o cene rozhodne primátor mesta Senec,
- Cena Senčanov - víťaz vzíde z hlasovania na facebookovom profile **Mesto Senec - oficiálna stránka**.

Všetky informácie nájdete na www.senec.sk, kde si prečítate všetky potrebné informácie. V prípade otázok osobne či telefonicky v oddelení Labyrinth alebo e-mailom na labyrinth@senec.sk.

Čas na fotenie máte až do začiatku novembra 2021. Verejné hlasovanie na facebookovom oficiálnom profile Mesta Senec bude koncom novembra a výstavu fotografií si budete môcť pozrieť v MsKS v Labyrinte na 2. poschodí v decembri 2021.

V Senci je čo fotiť. Vaše fotografie denne vidíme na vašich facebookových stránkach a sú nádherné. Pochváľte sa s nimi a poďte nielen seba ale aj širokú verejnosť.

Tešíme sa na vaše fotografie, v ktorých môžete zachytiť Senec počas celého roka.

Labyrinth, MsKS

Odmenili účastníkov výtvarnej súťaže

V rámci Európskeho týždňa mobility 2021 bola pre deti seneckých základných škôl vyhlásená výtvarná súťaž na tému: „Ako by mohla vyzeráť moja cesta do školy bez auta“. Zapojili sa všetky štyri senecké základné školy, ktoré do termínu doručili na Mestský úrad veľa krásnych výtvarných dielok. Referentky útvaru projektového riadenia a útvaru školstva a športu mali neľahkú úlohu pri výbere najzaujímavejších a najoriginálnejších prác. Malých autorov vybraných prác pozval na Mestský úrad primátor Dušan Badinský, ktorý im odovzdal darčeky. Zástupcovia škôl si tiež prevzali spoločný dar vo forme hier a výtvarných pomôcok na kreatívne tvorenie počas pobytu v škole. *Útvar projektového riadenia*

www.kinosencan.sk
 - rýchlo
 - jednoducho
 - aj v mobile

VSTUPENKY ONLINE

KINO

ETERNALS

4. štvrtok o 18:00
 5. piatok o 20:00
 6. sobota o 18:00

KAREL

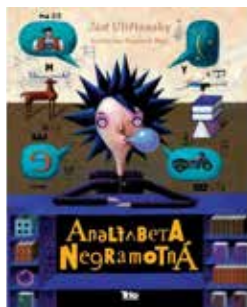
11. štvrtok o 18.00
 12. piatok o 18:00
 a o 20:00

**KROTITELIA DUCHOV
DEDIČSTVO**

18. štvrtok o 18:00
 19. piatok o 18:00
 a o 20.00 hod a 21. nedeľa

KLAN GUCCI

26. piatok o 20.00
 27. sobota o 18:00
 28. nedeľa o 18:00

MESTSKÁ KNIŽNICA

**Divadelná prezentácia kníh
 Kozliatka a Analbeta
 negramotná**
 v podaní herečky Barbory Krajč
 Zamiškovej a Martina Kollára.
 15.11.2021 (pondelok)
 o 9:00 a 10:30

**PRIPRAVUJEME
V DECEMBRI:**

**VIANOČNÉ
 DIEĽNIČKY**
 11.12.2021(sobota)
 od 10.00 - 13.00
 Vianočné tvorivé
 dielne pre deti

MESTSKÉ MÚZEUM - TURECKÝ DOM

- **EXPOZÍCIA DEJÍN DOBROVOLEHNÉHO HASIČSTVA**
- **EXPOZÍCIA STARŠÍCH DEJÍN**
- **EXPOZÍCIA PRÍRODY**

Aktuálne výstavy:

- **Z VAŠICH DAROV 2016 – 2020**
- **Z HLBIN NAŠICH VÔD** (výstava preparátov rýb Milana Žiaka)
- **PRVÁ SVETOVÁ VOJNA A SENECKO**
- **PRVÉ REPUBLIKY** (výstava Múzea Jána Thaina v Nových Zámkoch)
- **STÁLI PRI ZRODE ČESKOSLOVENSKA** (Výstava je výsledkom spolupráce Štátneho archívu v Bratislave a jeho pracoviska v Modre, Malokarpatského múzea v Pezinku, Múzea L. Štúra v Modre a múzea Tillnera v Malackách)

Mestské múzeum otvorené:

Utorok: 10.00 – 12.00 hod., 13.00 – 16.00 hod., Streda až piatok:
 10.00 – 12.00 hod., 13.00 – 18.00 hod.
 tel.: 02/ 20 20 55 01, 0911/ 169 754
 web: <http://mksk-senec.sk/muzeum/>

Hasičské múzeum: Návštevy je potrebné si dohodnúť vopred s pracovníkmi Mestského múzea.

KINOSÁLA

**7.11. AKO NAMALOVAŤ
DÚHU**

**10.11. EKOTOPFILM
ENVIROFILM**

16.11. DUO JAMAHA

**20.11. NOC DIVADIEL
- Panikári**

LABYRINT

HLINA A NITE
Mestské kultúrne stredisko:
Senec, Galéria LABYRINT,
2. poschodie, Náb. 1. mája 2, Senec

Vladimír Institoris / hĺina
Emília Hodasová / čipkované obrazy

Vernisáž 5.11.2021 o 17:00 hod.
Výstava trvá od 5.11. do 26.11.2021
Kurátorka výstavy: Xénia Lettrichová

GALÉRIA
návládkové hodiny
Pondelok - Štvrtok
8:00 - 16:00
Piatok
8:00 - 15:00

Individuálne návštevy
náhláste vopred
na i.e. 0911 250 603
0903 405 154

Otvorenie výstavy s názvom „HLINA A NITE“

5.11. piatok o 17:00

Autorská výstava dvoch umelcov:

Vladimír Institoris / hĺina

Emília Hodasová / čipkované obrazy

Výstava v Labirinte trvá od 5.11.2021 do 26.11.2021

Vstup voľný

NOC DIVADIEL

20.11. sobota o 16:00

Divadlo Agapé „Dúhový autobus“

S autobusárom Hugom, Martinom Žákom deti zažijú radostnú cestu okolo sveta. Spoznajú nové krajiny a nových kamarátov a zistia, aký je svet pestrofarebný ako dúha.

Vstupné: 3,00 Eur

Kapacita hľadiska obmedzená

PRIPRAVUJEME V DECEMBRI:

6.12. pondelok otvorenie výstavy SOM - Senec objektívom mobilu

15.12. streda Vianočný koncert Moniky Ližbetin

**17.12. piatok Krst knihy s vernisážou „O Grétke Margarétke“
Martina Kavuliaková**

© Grétke Margarétke

Predpredaj a predaj vstupeniek, rovnako aj Online na všetky podujatia je spustený na základe aktuálnych odporúčaní RÚVZ a po nastavení maximálnej kapacity interných podujatí.

KANCELÁRIA: 02/45923403, 8:00 – 15:00 hod., LABYRINT: 0903405154, 0911280603, 8:00 – 16:00 hod., obedňajšia prestávka 11:00 – 12:00 hod., POKLADŇA v MsKS: 0911344772, 14:30 – 18:30 hod.,
Zmena programu vyhradená! www.msks-senec.sk www.kinosenec.sk

Ivan Dobrakov – Senčan zasvätený do najväčších tajomstiev matematiky

Portrét Ivana Dobrakova: Kvetoslava Dvořáková /kresba/

Starý otec prišiel do Senca za prvej republiky z bulharského Pčelišťa a živil sa záhradkárstvom. Žili skromne, len prácou, bez akýchkoľvek technických vymožeností.

Ich pozemok pri jazeroch bol pôvodne rozsiahly, rozkladal sa tam, kde je teraz futbalový štadión, až k jazero. Dom sa nachádzal na niekdajšej ulici Červenej armády. Bývali najprv v drevenej šope uprostred záhrady, ktorú si tiež pamätám. Nebola tam elektrina, ani pitná voda - tú si brali zo studne, aj záchod bol vonku. Keď sa starý otec (naďapa) trochu zmohol, mohol si už platiť miestnych nádenníkov. Tak spoznal svoju manželku - pracovala na jeho pozemku a bola jednou z najusilovnejších.

Ivan Dobrakov (apuka) bol jedináčik. Jeho otec bol veľmi šetrný. Rodina bola chudobná a môj otec to aj pociťoval v škole v porovnaní so svojimi spolužiakmi.

Nadapa po vojne postavili tehlový domček v prednej časti pozemku, ale veľmi malý. Apuka chcel, aby sa postavil taký klasický dedinský štvorec, ale nadapa bol príliš šetrný. Pôvodne tam boli len dve miestnosti, potom dostavali kuchyňu. Prišla na rad aj veranda, ktorú si pamätám, bola plná sadeníc. Stará mama (nadmama) do svojej smrti chodila predávať sadenice a úrodu na trh. Až po naďapovej smrti

Vedec, ktorý sa vyberie cestou čistej matematiky, môže počítať s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou, že sa nestane celebritným vedcom. Ale ak osvetlí aspoň časť tajomstiev matematickej vedy, jeho meno sa navždy zachová. Ivan Dobrakov bol slovenským matematikom, ktorého originálne výsledky, predovšetkým teórie multilineárnej integrácie v Banachových priestoroch, vzbudili ohlas aj v zahraničí a našli pokračovateľov v krajinách sveta ako India, Španielsko, Poľsko, Nemecko, Kanada, USA, Venezuela a ďalšie. Objekty tejto teórie sa nazývajú jeho menom, ako Dobrakovov integrál a dobrakovovsky integrovateľná funkcia. Jeho životopis je na webstránke Matematického ústavu Slovenskej akadémie vied, ako aj jeho kreslený portrét od RNDr. Kvetoslavy Dvořákovéj v Galérii československých matematikov. Ivan Dobrakov sa narodil 30. novembra 1940 v Senci. Jeho otec pochádzal z Bulharska a matka bola Maďarka zo Senca. Rodina bola súčasťou v tom čase početnej komunity bulharských záhradkárov. O svojom otcovi matematikovi Ivanovi Dobrakovovi porozprávala dcéra Ivana.

začal apuka stavať veľký dom, poschodový - niekedy okolo roku 1973. Počas komunizmu im zobrali veľkú časť pozemku. Prinútili naďapu, aby ich daroval, čo by on sám od seba samozrejme nikdy neurobil.

Naďapa nezakazoval otcovi štúdium. Nebránil mu v tom, ale prísne si viedol účtovníctvo, kam si zapisoval všetky výdavky za synovo štúdium. Keď to apuka zistil, veľmi mu to zazlieval, bral to ako krivdu. Ivan Dobrakov mal k matematike veľmi vreľý vzťah už na strednej škole - na jedinom

gymnáziu v Senci. Keď na konci školského roka dostali učebnice do ďalšieho ročníka, apuka si všetky príklady vypočítal už cez leto a potom sa v škole nudil. (Inak bol aj spolužiakom matky spisovateľky Verony Šikulovej.) Naďapa to myslím prijal, že syn je nadaný a chce študovať, učiteľia ho chválili, že jeho synovi to v prírodných vedách ide. Pokiaľ išlo o súkromný život, údajne si želal, aby si môj otec vzal nejakú dcéru iného bulharského záhradníka, ...aj sa stretli, ale iskra nepreskočila.

V seneckej záhrade. Foto: archív rodiny

Otec študoval na ČVUT (České Vysoké Učení Technické) v Prahe, odbor jadrovej fyziky, ale po prvom ročníku spravili výber tých najlepších a prešiel na Matematicko-fyzikálnu fakultu Univerzity Karlovej. Aj diplomovku už venoval čistej matematike a nie jadrovej fyzike. Hneď po štúdiu nastúpil na Matematický ústav Slovenskej akadémie vied v Bratislave.

Prvá manželka Marta bola lekárka, mal s ňou dve deti, Evu a Juraja, v tom čase sa presťahoval zo Senca do Bratislavy. Býval najprv pri rozhlase, potom na Pražskej, veľmi blízko práce. Napokon si kúpili byt v Dúbravke. Cez víkendy však stále chodil do Senca a celý život pracoval aj na záhrade. Mali aj ovocné stromy, aj jahody pestovali, všetko možné. Pamätám si, ako mal rád záhradu. Tvrdil, že najlepšie nápady dostáva pri okopávaní.

Potom sa rozviedol. S mojou mamou Janou sa zoznámil na Matematickom ústave, kde pôsobila 14 rokov. Potom odišla na Strojnícku fakultu, kde vyučovala matematiku 35 rokov. Vzali sa v roku 1981. Ja Ivana, ako tretia dcéra, som sa narodila v roku 1982.

Svojmu pracovisku zostal verný až do konca svojho života, do 18. septembra 1997. Zomrel pomerne mladý, na treť infarkt. Mal predtým aj nejaké mozgové príhody.

Starí rodičia sa síce tešili z jeho úspechov – hoci on nebol z tých, ktorý by sa nimi chválil, ale v zásade im aj bolo trochu ľúto, že neprebral celkom záhradkárstvo. On sám nebol až taký ambiciózný, nebudoval si až tak kariéru, neprahol po tituloch, bol naozaj zapálený hlavne pre vedu, pre matematiku, bol viac vedcom než pedagógom.

Mama, ktorá je tiež matematicka, si spomína, že keď mal niečo vysvetliť študentom na Strojníckej fakulte, vysvetľoval im to spôsobom, akoby to hovoril svojim

Apuka na cestách - prvý sprava. Foto: archív rodiny

kolegom z Matematického ústavu. Mal pociť, že veď „je to jasné ako facka“ – lebo jemu to bolo.

Otec učil aj na University of California v USA a na Universidad de los Andos vo Venezuele, ale rodina ho na týchto pobytoch nesprevádzala. Precestoval naozaj skoro celý svet, napríklad svoju 50-tku oslávil na Havaii. Pamätám si z detstva, že som si v Senci vždy našla v skrini jeho fotky z ciest a prezerala si ich.

Mňa a sestru zobral na jedno leto, v roku 1993, do Spojených štátov. Strávili sme asi mesiac v Riverside a prešli Chicago – Las Vegas – Riverside – Los Angeles – San Francisco a ďalšie mestá. On sám strávil aj nejaký čas v Austrálii, na Tasmánii.

Otec svojich kolegov z pracovísk často pozýval do Senca, pamätám si istého Pancha a potom aj Moralesa, ktorí v Senci strávili viac času. A hlavne matematika Igora Kluváneka, jedného z jeho učiteľov, ktorý emigroval do Austrálie v roku 1968, ale po 89-om sa vrátil na čas na Slovensko a býval u otca v Senci.

Apuka bol veľmi netuctovým človekom. K Sencu mal vreľý vzťah celý život, údajne nazýval Bratislavu – špinavé robotnícke predmestie Senca. Bol presvedčený o tom, že Senec čaká budúcnosť. Dokonca si želal, aby sa tam vybuodoval aquapark, o ktorom sa vtedy ešte ani nechyrovalo, ale on vedel, že pri jazere je nejaký termálny prameň. Ako mladý pestoval športy, hlavne plávanie. Pamätám si, že po práci si chodil zaplávať na ostrov a spať. Plával aj mimo sezóny, na jar a na jeseň. Bol aj v miestnom cyklistickom oddiele, v zime korčuľoval a hral hokej na jazerách.

Pokiaľ ide o väzby na Senec, jeho syn Juraj doteraz žije v Senci, s manželkou a dvoma deťmi, v rodinnom dome, v tom poschodovom po otcovi. Nadmamin domček už nestojí, a tobôž nie pôvodná šopa. Pozemok sa rozkúskoval, stoja na ňom ďalšie domy. Ulica sa už nevolá Červenej armády, ale Štefánikova. Juraj je hudobný skladateľ, pracoval v rozhlase, skladá hudbu k filmom, k seriálom aj českým. Dcéra Eva je lekárka, žije pravdepodobne v Rakúsku, ale tým si nie som istá, lebo nie sme v kontakte. V mladosti hrala aj divadlo.

Ja žijem v talianskom Turíne. Pracujem ako prekladateľka z taliančiny a francúzštiny, a tiež píšem knihy. Moja debutová zbierka poviedok Prvá smrť v rodine, odkazuje na prvú traumatickú udalosť v rodine. Pre mňa to bola práve smrť môjho otca, ktorý umrel, keď som mala pätnásť rokov. Nepíšem autobiografické knihy, ale voľne sa ním pri písaní inšpirujem, lebo môj otec bol naozaj výnimočný človek, veľmi originálny. Mal aj veľký talent na jazyky, ktorý som snáď po ňom zdedila.

Pripravil Csaba Vyztavel

Apuka, Ivana a sestra Soňa v Hollywoode. Foto: archív rodiny

Cez tvorivosť nachádzať riešenia problémov

Dagmar Polievková pôvodne vyštudovala chémiu, ale život ju zvláštnymi cestami doviedol do oblasti ľudských zdrojov a personalistiky, v posledných rokoch sa venuje ARTEkoučingu. Jej koučing a terapie využívajú aj občania Senca.

Ako si sa dostala od chémie k personalistike?

Hneď po skončení štúdia bolo pre mňa dôležité, aby som sa v práci cítila dobre a vedela som, že chcem robiť s ľuďmi. Vtedy sa ešte nehovorilo o osobnom raste a kariérnom vzdelávaní, ale mňa to ťahalo presne týmto smerom. Vyskytla sa príležitosť a ako chemická inžinierka som zakotvila vo vzdelávacej spoločnosti, ktorá sa starala o vzdelávanie manažérov pre chemický a farmaceutický priemysel. Tu sa začala moja cesta k tomu, aby som pomáhala ľuďom, aby boli nielen zamestnaní ale aj vzdelaní – teda boli na svojich pozíciách skutočne profesionálni.

Dnes už je zaužívaná skratka HR management, ale zrejme nie každý presne vie čo to znamená. Môžeš to vysvetliť?

Sú to ľudské zdroje, personalistika, ktorá v sebe zahŕňa celý cyklus starostlivosti o zamestnanca – počnúc tým, ako si to naplánujeme a postaráme sa o to, aby sa stal zamestnancom. Napríklad ako ho hľadáme, vyberáme. Ako riešime všetky formálne aj neformálne náležitosti okolo jeho nástupu a zaučenia, čo bude robiť. A potom, keď je zamestnancom, staráme sa o neho ďalej, aby dostal svoju mzdu, aby sa ďalej profesionálne vzdelával, aby sa v tíme cítil dobre, bol motivovaný a mal potrebné pracovné podmienky. Patrí tam aj starostlivosť o jeho rast a kariéru v spolupráci s jeho nadriadeným. Ak príde k ukončeniu pracovného pomeru, tak je to opäť práca pre HR. Ja som začínala ako asistentka HR manažéra a postupne som sa vypracovala až na HR riaditeľku.

Čím ťa personalistika zaujala natoľko, že si sa jej venovala dlhé roky?

Má v sebe hodnoty, ktoré som chcela žiť a uplatňovať v praxi. Aj moje vlastné ďalšie vzdelávanie išlo ruka v ruku s touto oblasťou. Veľa som cestovala, získavala prax aj v zahraničí, päť rokov som pracovala v Prahe pre developera, ktorý postavil na Pankráci niekoľko mrakodrapov.

Jedného dňa si si ale povedala, že sa chceš niekam posunúť a robiť niečo iné.

Impulzom bolo, že sa blížila päťdesiatka. Kedysi dávno som si plánovala, že keď budem mať päťdesiat rokov, budem už veľký a múdry človek a budem mať už dostatok vedomostí, skúseností a klienti budú moje rady vnímať ako rady dôveryhodnej osoby. Skrátka, že v päťdesiatke klienti nebudú pochybovať o tom, že to, čo ponúkam, aj naozaj ovládam. Lenže! Prišiel ten vek a ja som zistila, že toho ešte strašne veľa neviem! Objavila som koučing, ktorý sa na Slovensku začal udomáčať, vznikla Slovenská asociácia koučov, slovenská pobočka medzinárodnej federácie koučov ICF, ktoré začali etablovať profesionálny koučing nielen vo firmách, ale aj v bežnom živote. Pokračovala som vo svojom vzdelávaní, aby som bola pripravená.

Takže si sa rozhodla, že už nebudeš zamestnancom, ale sa pustíš po vlastnej ceste a budeš pomáhať druhým. Na pomoc si si vzala umenie...

Vždy som bola tvorivá, hrala som na gitare, spievala, aj v kapelách, maľovala som, napísala som dve knižky... Tvorenie

Dagmar Polievková. Foto: archív D. Polievkovej

mi vždy pomáhalo prekonať zlé a kritické obdobia. Aj v tom období, tesne po päťdesiatke, som sa ocitla v jednej malej kríze. To už som hľadala, čo mi môže pomôcť, aby som si dokázala sama nájsť riešenia a byť slobodná v tom, ako sa rozhodujem. Začala som sa učiť kresliť a maľovať v ateliéri akademického maliara Miroslava Bezáka. Nadchlo ma to, páčila sa mi táto sloboda a to, aké uvoľnenie mi táto činnosť prinášala. Vtedy som ešte nevedela, že existuje arteterapia. Začala som sa tým zaoberať neskôr a zistila som, že v zahraničí na to už majú školy a vypracované metódy. U nás je arteterapia zatiaľ na začiatku svojej cesty, ale máme už dosť šikovných terapeutov, ktorí sa jej venujú. Ja som mala to šťastie, že som študovala arteterapiu a intervenciu umením priamo u profesorky Jaroslavy Šickovej, zakladateľky arteterapie na Slovensku.

Znova by sa žiadalo detailnejšie popísať, čo je vlastne arteterapia...

V najširšom zmysle slova znamená liečbu umením, ktoré okrem výtvarného umenia (tzn. kreslenia, maľovania a modelovania) zahŕňa aj hudbu, poéziu, prácu a tanec. Zjednodušene povedané, intervenciou umením pomáhame meniť v klientovom živote zlé na dobré a ako hovorí moja pani profesorka, okrem iného zmeniť sebahodnotenie človeka, zvýšiť jeho sebavedomie, integrovať jeho

Ukážka z tvorby na workshopoch. Foto: archív D. Polievkovej

osobnosť a priniesť mu pocit zmysluplného života. Ľudia sú unavení zo slov. Tie im pri vyjadrovaní toho, čo sa aktuálne v ich živote deje, niekedy zavádzajú. Vtedy nepomáha, že som skúsený manažér a viem ako systém (ne)funguje. V takýchto prípadoch viem podporiť klienta inak a viem nedirektívne prejsť z verbálnej roviny na neverbálny dialóg. Teda od (niekedy zbytočných) rečí k tvorbe.

Spájam verbálnu a neverbálnu fázu „hľadania riešení“ tak, aby to bolo pre klienta čo najviac užitočné. Tak vznikol môj koučing s prvkami arteterapie - ARTEkoučing. Je to veľmi oslobodzujúci emočný zážitok a pomáha klientovi aj pri rozhodovaní, optimálnom riešení dilem alebo hľadaní vnútorných zdrojov, ktoré ich spoľahlivo prevedú ťažším obdobím.

Čo má byť cieľom pri ARTEkoučingu?

Aby sa klient upokojil, aby pochopil, čo sa deje v jeho živote, objavil svoje silné stránky, získal sebavedomie a našiel východisko zo zložitej situácie.

Toto mu môže poskytnúť aj sedenie u psychológa. V čom je tvoja terapia iná?

Má iné benefity, zvlášť v tomto období, keď prežívame osobné krízy a nie iba preto, že žijeme v bubline zlých správ. Je dobre, ak sa v akejkoľvek hraničnej situácii obrátíme na odborníka – je jedno, či na lekára, alebo kouča, či terapeuta – lebo všetci robia pomáhajúce profesie. Dokážu zhodnotiť, čo klient potrebuje. Keď sa ku mne dostane človek a potrebuje iný druh pomoci, posúvam ho

kolegom, ktorí s tým pracujú profesionálne. ARTEkoučing, na rozdiel od psychologickej intervencie, je o tom, že sa snažíme

sústrediť zvyšky síl klienta na to, aby sme v ňom posilnili dôveru v to, že vie, čo chce a potrebuje. Len v tom momente nevie nájsť smer, interný zdroj, lebo je zahltený problémom. Ja ho podporujem, dám mu bezpečný priestor, kde sa môže nadýchnuť a uvoľniť svoje slabosti. Klientov nehodnotím, lebo na artekoučingu a arteterapii sa málo rozpráva a viac tvorí. Rozdiel je aj v tom, že sa zaoberáme prítomným okamihom a tým, aký prínos mi môže priniesť v budúcnosti.

Doteraz si pôsobila iba v Bratislave, plánuješ byť občanom Senca bližšie?

Pre Senčanov je isto pohodlnejšie vyhľadať ma priamo v Senci. Často pracujem dlho do večera a aj cez víkendy. Pracujem s individuálnymi klientmi, ale aj s mikroskupinkami a firemnými tímami. S každým, kto prejaví záujem sa isto dohodnem, stačí sa so mnou skontaktovať (dpolievkova.artekoucing@gmail.com alebo cez moju stránku www.catcoaching.sk).

Rozprávala sa Monika Macháčková

Ukážky z tvorby na workshopoch - obrazy (Moja cesta k sebe). Foto: archív D. Polievkovej

Zavertalanul folyik az 52. Szenczi Molnár Albert Napok programja

52. Dni Alberta Molnára Szencziho neprerušila pandémia

Účastníci slávnostného otvorenia Dní Alberta Molnára Szencziho. Foto: VCs

A tavalyi járványhelyzetben csak két kültéri esemény valósulhatott meg a Szenczi Molnár Albert Napok programjából. Idén kedvezőbb a helyzet és a lapzártáig betervezett események megvalósultak.

Csakúgy, mint tavaly, idén is a Deáki Református Egyházközség lelkésze Édes Ákos mondta el az ünnepi beszédet Szenczi Molnár Albert szobránál. Mondanivalójában nagy hangsúlyt kapott, hogy véleménye szerint a nyugati világ egyre távolabb kerül a keresztyén értékektől és ez érvényes a nyugati keresztyén egyházakra is. Ma tehát különösen időszerű a reformátorok egyik jelmondata „Ecclesia semper reformari debet”, ami azt jelenti, hogy az egyházat mindig reformálni kell, mindig vissza kell igazodnia az apostoli tanítás mércéjéhez, a Szentíráshoz. A beszéd elhangzását követően Magyarország Pozsonyi Nagykövetsége, Szenc városa, a Deáki Református Egyházközség, a magyar közösség kulturális és politikai szervezeteinek, valamint oktatási intézményeinek képviselői koszorúkkal és virágaikkal járultak Szenczi

Molnár Albert szobrához.

Az ünnepség a kultúrház Labirintus Galériájába folytatódott Korpás Éva népzenei összeállításával, majd Szilva József képzőművész kiállításnak és Görföl Jenő fotókiállításnak és megnyitójárákerült sor.

Hagyományá vált, hogy a Szenczi Molnár Albert Napok keretében a Komáromi Jókai Színház elhozza egyik előadását Szencre. Idén Silvester Lavrík - Garajszki Margit Csöndes ház című darabját, amely 2003-ban elnyerte a szlovák Irodalmi Alap legjobb drámai szövegének járó díját, Holocsy Katalin és Holocsy Krisztina adták elő nagy sikerrel a kultúrház moziatermében.

A Csemadok Hegysúri Alapszervezete is minden évben hozzájárul a Szenczi Molnár Albert Napok programjához. Vass Laura Ízek és érzések című gasztronómiai előadására, könyvbemutatójára és Vincze Csilla fényképkiállítására a helyi Közösségi Házban került sor.

Az ünnepségsorozat további eseményeiről decemberi kiadásunkban számolunk be.

VCs

Za minuloročnej epidemickej situácie sa z programu Dní Alberta Molnára Szencziho mohli uskutočniť iba dve podujatia v exteriéri. Tento rok je situácia priaznivejšia a podujatia naplánované do uzávierky Senčana sa zrealizovali.

Rovnako ako minulý rok mal slávnostný príhovor pri soche Alberta Molnára Szencziho farár Reformovaného cirkevného zboru v Diakovciach Ákos Édes. Vo svojom príhovore zdôraznil svoj názor, že západný svet sa stále viac vzdaluje od kresťanských hodnôt, a to platí aj pre západné kresťanské cirkvi. Úslovie reformátorov „Ecclesia semper reformari debet“ je dnes obzvlášť aktuálne. Znamená to, že cirkev sa musí vždy tak reformovať, aby odzrkadlila apoštolské učenie, ktoré obстоjí v porovnaní so Svätým písmom. Po príhovore zástupcovia veľvyslanectva Maďarska, vedenia mesta Senec, predstavitelia politických a spoločenských organizácií pôsobiach v Senci a v okolitých obciach, aj zástupcovia seneckých škôl s VJM položili vence k soche Alberta Molnára Szencziho.

Po kladení vencov pokračoval program v Galérii Labirint MsKS koncertom Évy Korpás a vernisážou výstavy výtvarníka József Szilva a výstavy fotografií Jenő Görföl.

Stalo sa tradíciou, že komárňanské Jókaiho Divadlo prispeje do programu Dní Alberta Molnára Szencziho jedným zo svojich predstavení. Katalin Holocsy a Krisztina Holocsy v réžii Margit Garajszki uviedli v MsKS Tichý dom od Silvestra Lavríka s veľkým úspechom. Tragikomédia získala v roku 2003 cenu Slovenského literárneho fondu za najlepší dramatický text.

Aj miestna organizácia Csemadok v Hrubom Šúri prispieva každoročne do programu Dní Alberta Molnára v Szenczi. V miestnom Spoločenskom dome sa uskutočnila gastronomická prednáška Laury Vass pod názvom Chute a pocity spojená s prezentáciou jej knihy a výstava fotografií Csilly Vinczeovej.

O ďalších podujatiach Dní Alberta Molnára Szencziho budeme informovať v decembrovom vydaní.

VCs

Az alapiskolában megemlékeztünk az aradi vértanúkról

Iskolánk idén rádióon keresztül sugárzott emlékműsorral emlékezett meg október 6-án az aradi vértanúkról. Mivel az osztályok a járványveszély miatt nem keveredhetnek, ezért a kilencedikes tanulókat bízta meg Takács Róbert történelem szakos

tanító bácsi a feladattal, hogy rövid műsorral emlékezzenek meg az Aradon és az ország számos más pontján kivégzett vértanúkról. Popáleny Izabella, Németh András és Sillo Dominik szavalattal és a vértanúk szavainak, történetének felidézésével

figyelmeztetett arra, hogy a szabadság eszméi mellett akkor is ki kell állnunk, ha bukás fenyeget bennünket, mert nem az egyéni érdekek, hanem a közösségi érdek viheti előre a társadalmat.

Matus Mónika

Elkezdődött az Erasmus+ program

A Szenczi Molnár Albert Alapiskola 4 pedagógusa vett részt egy intenzív, 3 napos zenei képzésen Kőszegen az Erasmus + program keretében, a Kodály-módszer, a Kokas-módszer és az inklúzió nyomában október 8-10. között. A harminccórás akkreditált pedagógus-továbbképzést a Zeneakadémia Kodály Intézetének szervezésében tartották.

Tóth Katalin és Sándor Erika mellett az inkluzív team tagjai: Sebők Rebeka speciális pedagógus és Kuna Natália iskolai

pszichológus is részt vett a rendkívül intenzív szakmai képzésen, melynek célja az volt, hogy magas szintű elméleti és gyakorlati képzést nyújtson.

A megszerzett tapasztalatokat az oktatásban és az inklúzió terén is tudjuk majd kamatoztatni.

Matus Mónika

Erasmus+

Účastníci školenia. Foto: archív ZŠ A. M. Sz.

Program Erasmus+ je v plnom prúde

Štyria učiteľia ZŠ A. M. Szencziho sa zúčastnili od 8. do 10. októbra intenzívneho, trojdňového školenia v maďarskom Kőszegu v rámci programu Erasmus +. Tridsaťhodinové akreditované školenie učiteľov organizoval Kodályov inštitút Akadémie hudby

Maďarska o Kodályovej metóde a Kokasovej metóde vyučovania hudby a hudobnej výchovy. Cieľom mimoriadne intenzívneho odborného školenia bolo nielen priblížiť teóriu, ale poskytnúť aj praktické skúsenosti na vysokej úrovni. Okrem Katalin Tóth a Eriky

Sándor sa školenia zúčastnili aj členovia inkluzívneho tímu: špeciálny pedagóg Rebeka Sebők a školská psychologička Natália Kuna. Získané skúsenosti využijeme vo vyučovaní aj v inklúzii.

Mónika Matus

Ellátogattunk a szeredi Holokausztmúzeumba

Študenti Spoj. šk. s VJM v Múzeu holokaustu. Foto: archív školy.

Szakiskolánk elsős és másodikos diákjai 2021. október 15-én, Pozsony megye támogatását igénybe véve, ellátogattak a szeredi Holokausztmúzeumba, amely az egykori munkatábor területén jött létre.

A második világháború idején a szlovákiai zsidókat Szeredben tartották fogva. Dolgoztatták őket, majd sokukat a haláltáborokba szállították. Számomra a legmegrázóbb a Miriam Rosenthalról szóló rövid film volt, melyben elmesélte, hogyan nőtt fel Komárom mellett, ment férjhez a zsidóüldözések alatt, hogyan szült a koncentrációs táborban,

majd hogyan került családjával Kanadába, hogy ott kezdjen új életet. Nagyon elszomorítottak a kiállított képekről ránc mosolygó boldog gyermekarcok, hiszen tudtuk, hogy őket is a halálba küldték. A múzeumnak van egy sötét szobája, ahol a gyermekek neveit sorolták és azt is, hogy hány évesek voltak, amikor meghaltak.

A hazafelé vezető úton elgondolkodtam azon, hogy ma is vannak olyan emberek, akik kigúnyolják mások hitét, gyűlölködnek és a rasszizmust terjesztik. Mikor lesz ennek vége?

Pudmerický Barbara elsős diák

Navštívili sme Múzeum holokaustu v Sereďi

Prváci a druháci Spojenej školy s VJM aj vďaka podpore BSK navštívili 15. októbra 2021 Múzeum holokaustu v Sereďi, ktoré vzniklo v areáli bývalého pracovného tábora.

Počas 2. svetovej vojny boli slovenskí Židia väznení v pracovnom tábore v Sereďi, odkiaľ boli mnohí transportovaní do vyhľadovacích táborov. Pre mňa bol šokujúci

krátky film o Miriam Rosenthal, v ktorom porozprávala, ako vyrastala pri Komárne, ako sa vydala počas prenasledovania Židov, ako porodila v koncentračnom tábore a potom, ako sa dostala do Kanady aj so svojou rodinou, aby tam začali nový život.

Bolo nám veľmi smutno pri pohľade na tváre šťastných detí, ktoré sa na nás usmievali z vystavených fotografií, pretože

sme vedeli, že boli tiež poslaní na smrť. Múzeum má tmavú miestnosť, kde boli vymenovávané mená detí a ich vek, kedy zomreli.

Cestou domov som premýšľala nad tým, že aj dnes existujú ľudia, ktorí sa vysmieávajú viere iných, šíria nenávisť a rasizmus. Kedy sa to skončí?

Barbara Pudmerický – študentka 1. ročníka

V ZŠ A. M. Szencziho sme si uctili pamiatku aradských mučeníkov

Programom vysielaným v školskom rozhlasení sme si 6. októbra pripomenuli aradských mučeníkov, popravených generálov Revoluácie a boja za slobodu v rokoch 1848-49.

V zmysle protipandemických opatrení sa žiaci rôznych tried nesmú premiešať, preto náš učiteľ dejepisu Róbert Takács

poveril deviatakov, aby pripravili rozhlasovú reláciu na pamiatku mučeníkov popravených nielen v Arade, ale aj v mnohých ďalších častiach krajiny.

Izabella Popálená, András Németh a Dominik Sillo prednesom básní, citácií a slov mučeníkov a pripomenutím ich

príbehov upozornili na to, že za ideály slobody sa musíme postaviť, aj keď nám hrozí porážka, pretože spoločnosť neposúvajú individuálne záujmy, ale obrana záujmov celej spoločnosti.

Mónika Matus

Spomínáme

S úctou a láskou v srdci si pripomenieme 22.10.2021 nedožitú 70. narodeninu a 10.12.2021 desiate výročie úmrtia nášho drahého milovaného **Gabriela Bordácsa**, manžela, ocka, dedka, pradedka. Navždy zostaneš v našich srdciach. Venujte mu spolu s nami tichú spomienku. Smútiaca rodina

Odišiel si ticho, niet ťa medzi nami, v našich srdciach ale žiješ stále spomienkami. Dňa 17.11.2021 uplynie 14 rokov, čo nás navždy opustil otec, dedko **Martin Varga**. S láskou spomína celá rodina November 17-én lesz 14 éve, hogy eltávozott családja köréből a drága jó apa nagyapa **Varga Marci**. Szeretettel, emlékétk örökké őrző családja.

Dňa 11.11.2021 si pripomenieme smutné prvé výročie odchodu do večnosti našej drahej mamičky **Mária Czikhartovej rod. Bittnerovej**. Kto ste ju poznali, venujte jej tichú spomienku. Smútiaca rodina

„Navždy prestali pre teba hviezdy svietiť, už navždy prestalo pre teba slnko hriať, ale tí, čo ťa mali radi, nikdy neprestanú na teba spomínať.“ Dňa 4. novembra 2021 uplynú 3 roky, čo nás navždy opustil náš drahý **Ladislav Nádaský**. Kto ste ho poznali a mali radi, venujte mu tichú spomienku. S láskou a úctou spomínajú manželka

Ludmila, synovia s rodinami a ostatná rodina.

Soha nem múló szeretettel emlékezünk halálának 15. évfordulóján drága halottunkra, **Füzesi Józsefre**. Emlékét hálával és szeretettel őrző lánya Judit és családja. Uplynulo 15. rokov od úmrtia nášho drahého zosnulého **Jozefa Füzesiho**. S láskou a vďakou spomínáme a ďakujeme všetkým, ktorí mu venujú tichú spomienku. Dcéra Judita s rodinou.

Dňa 30.9.2021 sme sa rozlúčili s našim drahým **Štefanom Šalkovičom**, ktorý nás navždy opustil dňa 25.9.2021 vo veku 93 rokov. Ďakujeme všetkým príbuzným, priateľom, susedom a známym za účasť na poslednej rozlúčke, za prejavy sústrasti a kvetinové dary. Smútiaca rodina

Dňa 11. októbra 2021 si so smútkom v srdci pripomínáme 25. výročie, čo nás navždy opustil otec, starý otec, pradedko **Pavol Sloboda**. S úctou a láskou spomína celá rodina.

Olinka – odišla Tá empatická, plná energie a elánu, tá ktorá všetkým pomáhala a ktorú mali všetci radi. S hlbokým zármutkom a žiaľom sme sa 28.10.2021 rozlúčili s našou milovanou, drahou manželkou, matkou a babičkou **Olga Benkovskou**. Odišla príliš rýchlo vo veku 66 rokov. V našich srdciach a spomienkach však bude žiť navždy. Ďakujeme všetkým príbuzným, priateľom, kolegom a známym za prejavenu sústrasť a kvetinové dary. Smútiaci manžel, dcéry a vnúčatá.

Čas plynie a nevráti, čo vzal, zostali len spomienky a žiaľ. Dňa 24.9.2020 uplynul 1 rok, čo nás opustil náš milovaný otec, dedko, pradedko **Ladislav Egyed** a 9.11.2020 mamička **Helena Egyedová rod. Lehocká**. Kto ste ich poznali, venujte im tichú spomienku. S láskou a smútkom v srdci na nich spomínajú syn Ladislav s rodinou, syn Marek s rodinou a dcéra Martina s rodinou. Odpočívajte v pokoji.

Dňa 25.10.2021 sme si pripomenuli nedožitých 74 rokov našej milovanej manželky, mamičky, babičky a prababičky **Alžbety Katonovej rod. Hokšovej**. S láskou spomínajú manžel a synovia s rodinami.

Neúprosný osud to najdrahšie nám vzal, len bolesť v srdciach, smútok, prázdny domov a spomienky nám ponechal. Od života pre seba nič si nežiadala, všetko len pre svoje deti a rodinu, svoje zlaté srdce celé nám dala. Spi ticho, tichučko, dosnívala si života sen a cestou bolesti odišla si tam, kde je mier a láska len. Dňa 20.11.2021 si pripomenieme 14. výročie od smrti našej milovanej manželky, mamičky a úžasnej babičky **Zdenky Veselej**. S láskou spomína manžel Jarko, deti Jarko a Zdenka s rodinami a vnúčatá Lukáško a Maťko.

Zo srdca ďakujeme našim príbuzným, priateľom a všetkým známym, ktorí dňa 13. októbra 2021 odprevadili na poslednej ceste nášho drahého **Zdenka Žilince**, ktorý nás vo veku 74 rokov navždy opustil. Ďakujeme za prejavenu sústrasť a kvetinové dary. Smútiaca rodina

Dňa 10.11.2021 si popripomínáme 5. výročie úmrtia nášho drahého **Jána Talapku**. S láskou na neho spomína manželka a dcéra.

Blahoželáme jubilantom

V mesiaci september oslávil okrúhle jubileum náš milovaný otec, manžel a dedko **Ing. Ladislav Zelman**: *Čas mladost odniesol, ale nie srdce, všetci dnes na teba myslíme vrúcne. Chceme ti popriať radosť, šťastie a zdravie do mnohých ďalších rokov, a čas - nech ide krokom.* Všetko najlepšie ku krásnemu životnému jubileu prajú manželka Alžbeta, dcéry Anetta,

Monika a Veronika s rodinami.

Klub dôchodcov

Anna Rybecká (70)
Jitka Guldanová (80)
Zuzaba Halášová (85)

SZTP ZO č. 215

Michaela Farkašová (45)
Anna Rybecká (70)

Jednota dôchodcov

Anna Rybecká (70)
Ing. Vlastimil Bukovinský (70)
Anna Vaculová (70)
Jitka Guldanová (80)
Cecília Forrová (85)
Zuzana Halášová (85)

Aktivity Jednoty dôchodcov v októbri

Dlho sme uvažovali, či sa nám podarí uskutočniť plánovaný výlet do Vysokých Tatier. Lubka Hybská pripravila zájazd do poslednej bodky a sme radi, že sa konal.

Po ceste nám pršalo, avšak už po 200 km sa obloha vyjasnila a počasie nám vyšlo v ústrety. Nádherné, jesenné počasie nás našťastie sprevádzalo po všetky dni.

V Kežmarku nás príjemne prekvapil hrad Prvým majiteľom bola rodina Zápoľských. Vystriedalo ich zo 20 iných majiteľov. V roku 1702 získalo hrad do vlastníctva mesto Kežmarok. Navštívili sme tiež 2 evanjelické kostoly, ktoré sú výnimočné veľkosťou a ten starší, drevený, bol postavený bez jediného klinca.

Ubytovali sme sa v Tatranských Matliaroch, odkiaľ sme štartovali na túry na Popradské a Štrbské pleso.

Na tretí deň sme navštívili termálne kúpalisko vo Vrbovom. Pri Poprade sme ešte navštívili Spišskú Sobotu, ktorá je výnimočná osobitou architektúrou.

Výlet sa nám vydaril, zostalo nám v spomienkách veľa zážitkov. Pred príchodom do Senca sa predsedníčka Mária Juránová poďakovala všetkým za dochvilnosť, Lubke Hybskej za realizáciu, Marienke Kožuchovej a pánovi Stolárikovi za pomoc.

Po týždni sme sa stretli a pospomínali na výlet. Naša členka Cilka pripravila prezentáciu ukážky ako robiť ikebany. Do práce sa zapojili i muži, ktorí prepichovali gaštany. Domov sme si odniesli pekné žardiniery.

Ludmila Miháľová

ZO SZTP uskutočnila rekondično-rehabilitačné pobyty

V júni cestou na týždenný pobyt v Turčianskych Tepliciach sme navštívili Kremnicu s jej kultúrnymi pamiatkami a mincovňou. Po dlhej dobe to bolo príjemné stretnutie členov ZO. Veľa sme sa prechádzali a trávili večery pri dobrej hudbe a osvetlenej fontáne. Našich 54 účastníkov pookrialo po procedúrach na tele i duši.

Počas druhého pobytu v Trenčianskych Tepliciach v júli sme navštívili aj pamiatky, ako HAMMAN, most významných umelcov a kostol Baračky. Všetkých 54 účastníkov prišlo domov v dobrej kondícii a nálade. Ceníme si ústretový a profesionálny prístup zo strany mesta, ako aj nezištnú pomoc dobrých ľudí, zvlášť v tejto ťažkej dobe.

Senecký beh okolo Slniečnych jazier má už 10 rokov

Účastníci X. ročníka Seneckého behu okolo Slniečnych jazier sa v sobotu 25. septembra zobudili do slnečného rána. Výborné počasie vydržalo celý deň.

Preteky otvoril viceprimátor Juraj Gubáni spolu s predsedom Komisie športu MsZ Tomášom Mokošom. Členovia komisie pomáhali s celkovou organizáciou.

Pred a počas behov rozptyľovali návštevníkov tanečnícky formácií F'Dance, Mamboleta a Niños Latinos. Bežci si mohli dať rozcvičku s moderátorom Ferdom.

Bežci súťažili vo vyše 20 kategóriách od najmladších detí až po seniorov. Celých 6 kilometrov okolo Slniečnych jazier zabehli všetci starší ako 15 rokov, 8-14-roční žiaci mali trať dlhú 1100 metrov a najmladšie detičky museli zvládnuť zabehnúť 300 metrov. Nechýbal ani nordic walking.

Vyzbierané štartovné a dobrovoľné príspevky zo Seneckého behu okolo Slniečnych jazier vo výške 806 € boli rozdelené medzi dve senecké sociálne znevýhodnené rodiny.

Celý priebeh jubilejného Seneckého behu okolo Slniečnych jazier zachytával svojím objektívom profesionálny fotograf Miro Pochyba, ktorého fotky sú aj súčasťou tohto článku. Jeho album a výsledky pretekov si môžete pozrieť na www.senec.sk

Organizátori už pripravujú 11. ročník behu, ktorý má už stanovený aj termín 24. septembra 2022. Tešíme sa na Senecký beh okolo Slniečnych jazier aj o rok.

VCs
Foto: Miro Pochyba

Rok 2021 pre FootGolf Senec najúspešnejší - rok tímový

Siedmy rok existencie klubu FootGolf Senec priniesol šťastie a právom rok 2021 môžeme označiť za najúspešnejší v histórii klubu. Členovia klubu sa každý rok zúčastňujú dvoch najvyšších národných súťaží – Slovenskej Tour a Slovenského Pohára a reprezentujú i v zahraničí.

Prvý veľký teamový úspech dosiahli naši reprezentanti, ktorí v ťažkej konkurencii 16 krajín Európy obhájili bronzové medaily z Anglicka z roku 2019. Tentokrát v Maďarsku na ME (Euro Footgolf) siahali dokonca aj na finále a ešte cennejší kov, ktorý nám tesne unikol a v semifinále, kde nás vyradil o jeden kop už trojnásobný víťaz z Veľkej Británie. Klub a mesto Senec reprezentovali až 6 členovia z 20 člennej výpravy Slovenska – Martin Šimončíč, Peter Kluka, Martin Galajda, Juraj Gubáni v teamovej súťaži, v ženách Danka Bombalová a v senioroch Marek Vittek.

V tomto roku sa podarilo klubu dosiahnuť už po druhýkrát DOUBLE (prvýkrát v 2017) – vyhrali sme Slovenskú Tour i pohár. Získať tieto tituly, hlavne stať sa opäť Majstrom Slovenska teamov v tak silnej konkurencii, aká na Slovensku je, je naozaj niečo neopísateľné. Hlavne, keď sa hralo novým systémom - po základnej časti (14 turnajov), ktorú sme vyhrali, sa hralo play off ôsmich najlepších teamov, kde sme až v 3. zápase - finále potvrdili, že sme právom už dvojnásobní Majstri Slovenska.

V jednotlivcoch v Slovenskej Tour sa najvyššie v tomto roku umiestnil 53-ročný učiteľ gymnázia v Šuranoch Marek Vittek, ktorý vyhral nielen seniorskú kategóriu, ale v kategórii ABSOLUT (tento rok ju hralo 187 hráčov!), skončil na výbornom druhom mieste za už štvornásobným

Členovia klubu FootGolf Senec na Majstrovstvách Európy s medailami. Foto: Miro Pochyba

majstrom Slovenska a Senčanom Tomášom Bartkom. Nakoľko je Tomáš Bartko v štruktúrach Slovenskej Footgolfovej Asociácie, nemá klubovú príslušnosť, ale teší nás, že je našim čestným členom. Marek Vittek dosiahol pekné tretie miesto i v novej súťaži (jamkovke) na SR – O pohár prezidenta SFGA a právom mu patrí i titul najúspešnejší hráč klubu FootGolf Senec pre rok 2021.

V ženskej kategórii potvrdila svoju pozíciu Danka Bombalová, ktorá skončila v tour na výbornom 3. mieste v pohári dokonca na druhom. Z našich amatérov sa najlepšie darilo Viktorovi Žakovičovi, ktorý obsadil 3. miesto v Slovenskom pohári.

Výborný progres zaznamenávajú i naši juniori do 18 rokov – Marcel Nemeškúrti (16), Filip Kluka (11), Alex Pochyba (14) i Samuel Bombala (11), ktorí súperia s oveľa staršími protihráčmi, no opätovne umiestňujú na popredných miestach.

Spolupráca s Unifarmou spečatená. Foto: archív FGSC

Po finále Majstrovstiev Slovenska klubov 2021. Foto: Miro Pochyba

Veľkým úspechom pre klub v tomto roku je podpísanie spolupráce s novým generálnym partnerom klubu, ktorým sa stala spoločnosť UNIPHARMA. Veľmi si vážime, že sme získali podporu, vďaka ktorej v budúcom roku plánujeme obnoviť našu ligu – Footgolf Unique League, ktorá sa bude hrať v Trnave a ktorá bude zameraná hlavne na juniorov a pre celé rodiny.

Veríme, že i v budúcom roku budeme úspešne reprezentovať klub, mesto, partnerov – sponzorov, ale aj Slovensko na domácich a zahraničných turnajoch. Touto cestou ďakujeme všetkým našim sponzorom a fanúšikom za podporu, ale hlavne hráčkam i hráčom za skvelú sezónu 2021.

Maťo Homola zakončil sezónu TCR Europe 2021

Vrcholný európsky pretekársky seriál cestovných vozidiel, TCR Europe má za sebou záverečné podujatie sezóny, ktoré sa konalo na pretekárskom okruhu Circuit de Barcelona-Catalunya. Slovenský automobilový reprezentant, Maťo Homola, zakončil sezónu na 13. a 7. mieste v pretekoch 8. - 10. októbra v Barcelone.

„Je priskoro na to, aby sme hodnotili celú sezónu teraz. Bojovali sme a boli sme raz hore a raz dole. Teraz chceme poďakovať všetkým partnerom, vďaka ktorým sme mohli túto sezónu absolvovať. Tiež Jarovi Krajčimu, môjmu inžinierovi, že sa nám cesty opäť preťali a že sme si spolu opäť parádne zapretekali. V neposlednom rade tiež Jantar Teamu s podporou Janík Motorsport, za prácu počas celej sezóny,“ povedal Maťo Homola.

Zdroj: www.matohomola.sk

Vyrovnané výkony v 6. ročníku orientačného potápania o pohár Piccardu Senec

Tohtoročné preteky potápačov v orientačnom potápaní sa niesli v duchu vyrovnaných výkonov. Každoročne sa uskutočňujú na prvom jazere a sú určené len pre skolených potápačov s dýchacím prístrojom. Pretekári plávajú so špeciálnym kompasom presne po trati vytýčenej hĺbkovými bójami do cieľa s plávajúcimi bójkami. Vyhodnotení sú podľa času a presnosti v cieľi.

11. septembra nám prišlo aj veľmi pekné počasie. Na trať sa vydalo postupne deväť súťažiacich.

Mimoriadne tesné výsledky v prvej trojke však opäť rozhodli v prospech stranového víťaza Romana Szalaia z Piccardu Senec. Favoriti z Bratislavy ocenili jeho výkon z prvého kola. Ani po veľkej snahe v opravnom kole sa už nikomu nepodarilo

ohroziť ho. Kalná voda Slnecných jazier garantovala rovnako sťažené podmienky pre každého.

Výborná pretekárska atmosféra bola v protiklade so slabšou diváckou účasťou. Veríme, že o rok sa tu stretne v hojnom počte.

Piccard Senec Ing. Tibor Tóth

Spoločná fotografia po úspešnej súťaži. Foto: Ján Pavúček

V atletike sme ukončili sezónu veľkým úspechom

Čokoládová tretra (súťaž Zlatej tretry pre deti do 11 rokov) vrcholila medzinárodným finále v Ostrave, kde sa AK PUMA Senec nominovala z celoslovenského finále v Košiciach s tromi dievčatami. Bol to veľký pretek, profesionálne zorganizovaný na krásnom štadióne so živým vysielaním na obrazovky, predstavením pretekárov na kameru a celú akciu sprevádzali svetové hviezdy súčasnej atletiky z Čiech i bývalého Československa. Chýbalo už len 10.000 divákov, ktorí nemohli byť v hľadisku. Na Slovensko sme sa vrátili s veľkými úspechmi: Dominika Kozová (7r.) svoj debut vo svete atletiky završila nádherným 3. miestom, keď 100m odbehla s fantastickým osobným časom. Domov si doniesla okrem bronzovej medaily aj veľkú trofej tretry z čokolády. Tatiana Janegová (10r.) sa umiestnila v behu na 300m na skvelom 4. mieste, predbehli ju len tri športovkyne o rok staršie, rovesníčky zanechala s veľkým náskokom. Michaela Praženicová (11r.) sa môže tešiť z 22. miesta v behu na 300m, v každej kategórii pretekalo 48 najlepších finalistov zo zúčastnených krajín.

O pár dní neskôr si Tatiana Janegová na **Majstrovstvách Bratislavy** pre atlétovej od 10 rokov po dospelých suverénne vybehala vo svojej kategórii 1. miesto na 600m a k tomu 3. miesto na 150m.

Na nedávnom **Seneckom behu** sme zobraли väčšinu ocenení v žiackych kategóriách: 1. miesta Patrícia Milošovičová, Eliška Sedilková a Tatiana Janegová, 2. miesta Michaela Praženicová, Eliška Némethová a Šimon Javorský, 3. miesta Dominika Kozová, Simona Šeboková, Theodor Horváth, Veronika Pálková a Matej Koza.

V závere sezóny sa konali v Bratislave preteky v **trojboji pre najmenších žiakov** do 10r., kde naše favoritky nesklamali. Dominika Kozová aj Tatiana Janegová si vo svojich kategóriách vybojovali 1. miesto. Dominika v celkovom hodnotení zdolala súperky v behu na 60m prekážky a na 150m a v skoku do diaľky z miesta, Tatiana zas v behu na 60m prekážky a na 600m a v skoku do diaľky.

Sme veľmi radi, že náš mladý klub dosahuje veľmi dobré výsledky a pretekov sa zúčastňujeme v rastúcom počte. Pre mnohých našich atlétovej to boli prvé preteky alebo nové disciplíny, v ktorých mali za sebou ešte len počiatkové tréningové pokusy. Popasovali sa s tým však s odvahou, bojovnosťou a radosťou, každý z nich si zaslúži veľkú pochvalu a všetky deti povzbudenie do ďalších tréningov.

Atletický klub Puma Senec

Dominika Kozová na 3. mieste, Medzinárodné finále Čokoládová tretra Ostrava. Foto: Atletický klub Puma Senec

Čokoládová tretra Ostrava, vpredu Dominika Kozová, vzadu zľava Michaela Praženicová, tréner Tomáš Horváth, Tatiana Janegová. Foto: Atletický klub Puma Senec

Kluboví účastníci Seneckého behu s trénerom T. Horváthom. Foto: Atletický klub Puma Senec

Senčania bežali Od Tatier k Dunaju

„Nemôžeš? Pridaj!“ V duchu životného motto Emila Zátopka sa náš tím Goméz a Gazely postavil 24. septembra v Košiciach na spoločný 4. štafetový štart. Pred nami bola vzdialenosť 524 km a cieľ - dobeh do Bratislavy v limite do 52 hodín.

Náš tím Goméz a Gazely vznikol ešte v roku 2016, kedy sme sa registrovali na našu prvú štafetu Od Tatier k Dunaju. Odvtedy sa nám podarilo zrealizovať OTKD dvakrát a dokonca sme mali možnosť zabehnúť prestížny beh Vltava Run. Po troch úspešných „350-kách“ sme si stanovili novú výzvu - prebehnúť Slovenskom a pokoriť vzdialenosť 524km, ktorú nás pobeží 12 a rozdelíme si spolu 48 etáp. To sme však ešte nevedeli, čo všetko na nás čaká.

Štart a atmosféra behu bola v piatok ráno ideálna. Spoločne sme tímovo odštartovali a po úvodných 200m sme už nechali nášho prvého bežca nasledovať šípky a bežať svoju prvú etapu. Frekventované

cestné komunikácie striedali úseky, ktoré viedli cez les, poľné trasy či cyklotrasy. Na každého čakalo cca 45km, ktoré boli rozložené v 4 etapách. Bežalo sa vo dne i v noci. Cez aplikáciu sme všetci sledovali ako kto beží, v akom tempe, a kedy bude ďalšie odovzdanie štafety.

Keď sme si odmysleli zlé značenie trasy a následné blúdenie, kedy sme stratili viac ako hodinu, všetko išlo ako „po masle“, dokonca i počasie nám prialo. Eufória z dobehu jednotlivých úsekov postupne striedala u každého z nás únavu, vyčerpanie a niekde i bolesť zo starších zranení. Avšak sme jeden tím, všetci sme sa povzbudzovali, motivovali, a tak sme spoločne po cca 50 hodinách od štartu dobehli na Hviezdoslavovo námestie do Bratislavy, do vytúženého cieľa.

A aké to bolo? Únavné, vyčerpávajúce, ale zato jedinečné, euforické a nezabudnuteľné. Takýto bol The Run 2021.

Andrea Kubičková

Antonovi Orosovi sa 6. októbra podarilo chytiť exemplárny úlovok - 59-kilového sumca s dĺžkou 2,1 metra. Na Slniečnych jazerách sa teda darí aj takýmto krásavcom.